برنجی سنه * نومرو ۲۷ — ۱٤ رمضان ۱۱۳۳۰

— صالی —

۱٤ اغستوس سنه ۱۳۲۷ — ۲۷ اغستوس افرنجی سنه ۱۹۱۲

سرمحرر : شهبندر زاده فلبه‌لی
احمد حلمی

محل اداره‌سی :
جغال اوغلنده « حکمت » اداره خانه‌سیدر .
حقه‌مقرون، اعراضدن سالم فکار ومقالاته صحیفه‌لرمز آچیقدر.

نشری تاریخندن اون کون کچمش نسخه‌لر ایکی غروشدر .

«HIKMET»
Journahl turc, quotidienet politique
DIRECTEUR-PROPRIETAIRE :
A. HIILMY CHEHBENDER

حکمت

اداره مدیری : فلبه‌لی
محمد زهنی

اشترا بدلی :
برسنه‌لکی ۹۵ ، آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر .
پوسته اتحادینه داخل ممالك اجنبیه ایچون قرق فرانقدر.

اعلانات ایچون اداره مدیریله کوروشمك لازمدر .

ABONNEMENT
un an : 95 piastres و six mois 54 p.
Uuion postale : un an, 40, six moi, 25 Fr.
Rédaction : Constantinople, Djagal oglou

نسخه‌سی : ۱۰ پاره‌در

حقیقته خادم یومی غزته‌در

نسخه‌سی : ۱۰ پاره‌در

اجتماعیات

ایکی مهم اصطلاحك تحلیلی

مرکزیت نه دیمك‌در وقاچ درلو اولور ؟ — عدم مرکزیتك معنا واشکالی . — بزده زیانزد اولان هانکی عدم مرکزیت‌در ؟ — بزم تنقید ایتدیکمز هانکیسی‌در ؟

بز امینزکه شو ایکی اصطلاحك ، دورت سنه‌لك استعمالنه رغماً ، حالا مؤداسنی تمامیله احتوا ایده‌نمز آزدر . مؤداسی واضح اولمایان کلمه‌لر اوزه‌رنده اوینامق کولونج‌رشی ایسه‌ده غوغا ایتمك دها غریبدر . ایشك اصل غریب جهتی ، هر ایکی طرف مدافع ومروجلری ایچنده دخی بوایکی لفظه أکسیك معناویرنلرك چوقلغی‌در . شو حالده شو مقالهٔ تحلیلیه‌یی یازمقده افکاری تنویر کبی برفائده کوریبورز. یوزی قاپالی برقادینك صاچلری حقنده مباحثه ایدن ایکی آدمه تصادف ایتسه‌ك ، بالطبع بونی پك غریب بولورز . مرکزجی وعدم مرکزجیلرك چوغنك‌ده پایدیغی بوندن فرقلی دکل.. شیمدی شوایکی اصطلاحی برچوق مثاللرله ایضاح ایتمکه چالیشالم :

منظومهٔ شمسیه ، برجسم مرکزی [کونش] ایله اونك اطرافنده دوروسیر ایدن برطاقم سیاره‌لردن عبارتدر . ایشته بو ، برمرکزیت‌در . واقعا سیاراتك‌ده شمسه قارشی بر تأثیر متقابلی وارسه‌ده بو تأثیر ، اونی تأثیر شمسدن آزاده قیلاجق درجه‌یی بولاماز .

منظومات شمسیه‌نك یکدیکریله اولان مناسباتی ایسه اویله متسلسل برجملهٔ مرکزیتدرکه هیچ بری دیکرینك متبوعی صاییلاماز و جمله‌سی مجهول برمرکزه تابع اولدیغی ایچون یکدیکرینه قارشی اولان وضعیتلری برعدم مرکزیتدر .

عالمك هرنقطه‌سنده ، هرحادثه‌سنده بوحالی کوره‌بیلیرز . لکن خارجی مثاللرله یورولاجق یرده برازده کندی وجودمزه نظر تدقیقی آتار. سه‌قاك قطعی وبدیهی مثالینه کندمزده بولورز. علم احوال الروحه برازواقف اولانلر تسلیم ایدرلرکه هرشخصده، حالت اصلیه وطبیعیه‌سی مختل اولمادیغی تقدیرده ، اویله بروحدت واردرکه بونك آینه‌سی وجدان شخصی‌در. هرهانکی برفرد، بن دیدیکی وقت ، بوتون اجرای مادیه ومعنویه‌سنی او بنلکه عطف ایدر . ایشته بو ، اك بدیهی برمرکزیتدر . او « بنلك » ی تحلیل ایدرسه‌ك کوریرز که : بوتون اجزا، برمرکزك اداره‌سی آلتنده اجرای وظیفه ایدییور. مسئله‌یی اراده بحثنه نقل ایدرسه‌ك ، وضوح دها بویور . بالجمله افعال ارادیه ، دماغك امر و اداره‌سی آلتنده جریان ایدر . برحالده‌که اك شایان حیرت بر بدیعهٔ خلقت اولان « فرد بشر » ، اك منتظم واك قطعی برمرکزیتدر . حتی دییه بیلیرز که هرحادثه برمرکزیتدر، وحادثه‌دیمك، مرکزسزلکله مساوی اولان مطلقیتدن برمرکزیت سایه‌سنده تعین وتمیز ایتمه دیمك‌در .

بوتعریفك ضدکاملی اولان ده‌عدم مرکزیت‌در. شو حالده عدم مرکزیت ، عما ، قائوس ، مطلقیت کبی غیر معین فکرلرك غیر واضح برمترادفی‌در . وشو معناسنده برعدم مرکزیت هیچ برحادثه‌نك ذاتیتنده کوروله‌ین وتجربه‌سی غیر ممکن برتصوردر .

بربر عدم مرکزیت دها وارکه بوده مختلف حادثه‌لرك یکدیکرینه قارشی اولان وضعیتلری‌در. هرحادثه کندی مرکزیتنه تابعدر . برجنسدن اولان حادثه‌لر، عینی جنسدن مرکزیتلر دیمك اولورر .

* *

ایشته کوریلیورکه هرحادثه ، هرمنظومه برمرمرکزیتدن عبارتدر . ومرکزیت قالقدینی کبی - حادثه‌نك‌ده معناسی قالماز . بو دستوری ینه انسان ووجدانه تطبیق ایدرسه‌ك کوریرزکه عقل ، وصحتنه ، انتظام وظائف عضویه‌سنه مالك هرفرد بشر ، اك جلی برمرکزیتدر . مرکز اولان دماغ مختل اولورسه ، بلکه وظائف فیسیولوژیه‌ده بویوك تشوشات کورولمز، لکن آرتوق اوانسانه دخی عاقل و مرید دینیله‌مز ، مجنونون نامنی آلیر .

لکن شو تعریف ایتدیکمز وجدانی مرکمکزیتك برچوق خصوصانده صوك شکلی بر « عدم مرکزیت » در . یالکز بو اویله بر عدم‌م مرکزیتدرکه مرکزیتك وجودینی رد وانکار ایتمکدن ماعدا افراط موجودیتنی اعلان ایدر‌ر .

ایضاح ایدهلم : برچوق افعال وجدانیه واردرکه متمادیاً تکرار ایدلمکله آرتق غیر وجدانی اولولور. مثلا لیسه‌مزك وجودمزه تماسندن حاصل اولان احساس ، اعتیاد نتیجه‌سنده غیر وجدانی اولولور . تنفس ایتدیکمز هوانك ویردیکی احساسنی‌ده وجداناً فرق ایتمز اولورز . اولا ارادهمزك صرفیله یاپدیغمز برسوری افعال ، اعتیاد نتیجه‌سنده اویله برحاله کلیرکه آرتق اولوافعالده دماغك برصورت مخصوصه‌ده صرف اراده ایتمه‌سنه دها دوغریسی اراده‌یی صرف ایتیتدیکنی بیلمه‌سنه لزوم قالماز . ایشته شو قسم افعال واو افعالی اجرا ایدن اعضا بر « عدم مرکزیت » مثالی‌در . بومعناده بر عدم مرکزیت ، مرکزیتك مولودی وثمرهٔ فعافعالیتی واستحالهٔ نهائیه‌سی اولدیغی ایچون پك پك زیاده مقیددر . دماغمزك برچوق دقتلردن قوقورتولماسنه وآز یپیراماسنه سبب بو « عدم مرکزیت » در . لکن بو شریطه خارجنده بر برعدم مرکزیت تصور ایدرسه‌ك ، او حالده دماغك اراده‌سی ویاخود اعتیادله اراده منزله‌سنه کتیردیکی افعال خارجنده بر طاقم افعال قبول ایتمه‌مز لازمدر . بو ایسه یا غیر ممکندر ، ویاخود تعدد مراکز ایله ممکندر . اکر أل، آیاق ، دماغك امر وسوقی خارجنده بر فعل وجدانی‌یه مقتدر ایسه ، طبقی دماغ کبی اقتدار ووظائفله مقید دیکر برمرکزه تابع اولویور دیمك‌در . بو ایسه عدم مرکزیت معناسنه کلیوب مراکزك تعددی معناسنه کلیر . شمدی‌ده شو مسروداتی اجتماعیانه وجمعیتلره تطبیق ایده‌لم.

* *

انکلتره‌ده سسسز صداسز برعدم مرکزیت حکمفرما. بوحالت، انکلتره‌ده، اصول اداره‌دن اعتباراً همان بالجمله معاملات اجتماعیه‌ده رونما . عجبا بوعدم مرکزیت، بالاده تعریف ایتدیکمز شکللردن هانکیسنه بکزییور ؟

انکلتره‌ده‌کی عدم مرکزیت، بالاده تعریف ایتدیکمز افعال وجدانیه‌نك عینی‌در. وجدانك سوق ارادیسی آلتنده أل ، آیاق ، کوز ، قولاق واعضای مماثله او قدر کوزل بر تربیه کوریر واویله بر اعتبار پیدا ایدرکه آرتق اونلر ، کندیلرینه دوشن بر سوری افعال ایچون وهرفعلك اجراسی ایچون دماغدن آیریجه بر امر واراده آلمغه محتاج اولمازلر ، دماغده اونلره آرتق اعطاسنه هیچ بر لزوم قالمایان اراده‌لرینی تکرار ایله یورولمغه حاجت کورمز . ایشته مرکزیت منتظمه‌نك ثمره‌سی، غایت معقول ومقبول اولان « عدم مرکزیت » بودر .

انکلیزلر، تربیه وارثیتلری ایجابی اولارق بو اصوله نائل اولمشلردر . برحالده‌که اونلر ایچون عدم مرکزیت برحال طبیعی اولمشدر . وبالطبع انکلتره‌ده برمرکزیت اداره ، بویوك تشوشاتی موجب اولور، چونکه بی‌لزوم صرف قوایه وعوامل فعالینك یورولماسنه وشاشیرماسنه سبب اولور .

لکن انکلتره‌یه خاص اولان شو حالت ، کیفی برشکلده تعمیم ایدیله‌بیلیرمی ؟ اوراده مجتمع اولان شرائطك بولونمادیغی یرده مقبول برعدم مرکزیت ایجادی ممکن می‌در ؟

بوسؤال، شویله برسؤالك عینی‌در : وجدانك سوق واراده‌سی تحتنده تربیه کوره‌رك اعتیاد حالنه کیرمك نتیجه‌سنده غیر وجدانی برحالده ظهور ایدن افعال وجدانیه ـ وجدانك سوق واداره‌سی اولماقسزین واعتیاد حالنه کیرمکسزین‌ده ظهور ایده‌بیلیرمی ؟

بونك جوابی : خایر ! » در . بو قبیل افعال وجدانیه غیر ممکندر. مرکز اولان دماغك سوق واداره‌سی خارجنده ظهور ایدن افعال ـ حرکات منعکسه ، سوق طبیعی ، قابلیت تحرك وافعال میخانیکیه اولابیلیر، لکن افعال وجدانیه اولاماز. عجبا انکلتره‌ده عدم مرکزیتی حصوله کتیرن شرائط نه‌در؟ وبزده بوشرائط وارمی‌در؟ وبزم زبانزدمز اولان عدم مرکزیت، شومقبول اولان عدم مرکزیت‌می در ؟ بورالرینی ده یارینکی نسخه‌مزده تدقیق ایده‌جکز .

ف . ا . ح .

تلغرافنامه‌لر

انکلتره خارجیه نظارتنده

لوندره ۲٥ اغستوس — عثمانلی سفیری توفیق پاشا ایکنجی دفعه اوله‌رق خارجیه نظارتنه کیده‌رك سیر ادوار غره‌ی ایله اوزون اوزادی‌یه ملاقات ایتمشدر . فورنیه آژانسی

صوفیه‌ده قاریشیقلق

صوفیه ۲٦ اغستوس — ملیتیروران طرفندن عقد ایدیلن قونفره‌نك بوکونکی اجتماعنده‌ده برچوق شدیدالمأل نطقلر ایراد ایدیلمشدر. قونفره آتیده‌کی قراری آلقیشلرله قبول ایتمشدر. « ترکیه بلغارلری اك ابتدائی برحریتدن بیله محرومدرلر. صوك سنه‌لرده وقوعه کلن انقلابلر هپ بلغار عنصرینك ضررینه اوله‌رق نتیجه‌لنمشدر. قونت برختولد تکلیف واقعنده ماکدونیا مسئله‌سنك تأخیرینی طلب ایتمشدر. قونفره بلغارستان حکومتنك اردوبی سلاح آلتنه آلماسنی وماکدونیا ولایتلریله ادرنه ولایتنه مختاریت اعطاسیله اهالی طرفندن انتخاب ایدیلمش برخرستیان والی نصبنی طلب ایتمه‌سنی تمنی ایدر وبومطالبی اسعاف ایدیله‌دیکی تقدیرده ملتداشلرینك تورك بویوندروغندن تخلیصی ایچون ترکیه‌نك اعلان حرب ایتمه‌سنی طلب ایدر.» بو قرارك اثنای قرائتنده ماکدونیا جمعیتلری مرخصلرندن مرکب بر هیئت اجتماع صالونه کیرمش وشدتلی آلقیشلانمشدر. هیئت مرخصه ماکدونیا مهاجرلری نامنه قونفره‌یه بیان تشکر ایتمشدر . اجتماعك ختامنی متعاقب قونفره اعضالری باشده موزیقه اولدیغی حالده بلغار خلاصکارلرینك آبده‌لرینی وبالخاصه مشهور اختلالجی سه‌وسکینك هیکلنی زیارت ایده‌رك هیکلری چاتکلرله تتویج ایتمشلردر . شایان دقت برحادثه وقوعه کلمشدر .

بوسنه دییت مجلسی

بوسنه سرای ۲٥ اغستوس — بوداپشته‌ر تاغبلات غزته‌سنك نشریاتنه کوره بوسنه دییت مجلسیله مالیه ناظری موسیو دوبیه‌نسکی آره‌سنده تحدث ایدن بر اختلافدن طولایی دییت مجلسی سد ایدیله‌جکدر .

داخلی خبرلر

خارجیه‌ده سفرا

دون یوم قبول سفرا اولمق حسبیله روسیه، فرانسه، آوستریا، بلغارستان ، صربستان و رومانیا سفیرلریله آلمانیا باش ترجمانی و قره طاغ مصلحتکذاری خارجیه ناظرینی زیارتله بر مدت ملاقاته بولنمشلردر .

نافعه ناظری

دونکی غزته‌لرده نافعه ناظری صالح پاشانك استعفاسی احتمالی یازلمش ایسه‌ده اجرا ایتدیکمز تحقیقاتده بوحوادثك بی اصل واساس اولدیغی اکلاشلمشدر .

ینه استعفا روایتلری

رشید وصالح پاشالرك نافعه واورمان نظارتلرندن استعفا ایده‌جکلری ، اعیاندن آریستیدی پاشانك اورمان نظارتنه تعیین ایدیله‌جکی روایت ایدلمکده‌در .

شورای دولت

دون شورای دولت هیئت عمومیه‌سی کامل پاشا حضرتلرینك تحت ریاستنده اجتماع ایتمشدر .

یکی ناظرلر

عدلیه ناظر جدیدی حلیم بك افندی ایله پوسته تلغراف وتلفون نظارتنه تعیین بیوریان خیری بك افندی دون مقاملرینه کله‌رك تمشیت اموره باشلامشلردر .

خیری بك افندی مأمورینك تبریکاتندن صکره باب عالی‌یه کله‌رك صدارت مستشاری عادل بك ایله ملاقاته بولنمشلردر .

والیلر

حلب و بیروت والیلرینك تبدیل ایدیله‌جکلری مستخبردر .

یکی والیلر

منحل بولنان ولایتلره سابق سیواس والیسی ناظم پاشا ایله اذمیت متصرفی جلال بکك تعیین قلنه‌جقلری خبر آلنمشدر .

داخلیه مکتوبجیسی

داخلیه مکتوبجیسی شکری بك عزل ایدلمشدر .

فضلی نجیب بك

مطبوعات مدیری فضلی نجیب بکك‌ده عزلیله یرینه سیرت بك تعیین قلنمش وکیفیت عرض عتبهٔ علیا قلنمشدر .

انظار ملته

قوت سن‌ده‌در ،

کندینی بیل ، بازیچه اولمه .

حقیقت ، هریرده منجلی . حقیقت اویله بر نورکه ظلمتلرك‌ده پردهٔ استتارنده متجلی !

خرافه‌لرده بر حقیقت مختفیه وار. ماصون خرافه‌لرنده‌کی شو سطرلر ، نه بویوك بر عبرتی محتوی :

« هیرامك بر اشارتی اوزه‌رینه عمله، فوج فوج کلمکه باشلادی . افرادی یوز بیکلره بالغ اولان بومتحرك کتله دالغه‌لانمغه باشلامش عظیم بر دریانی خاطره کتیریبیوردی . بردریاکه کوپورمکه ، دالغه‌لری صولت انکیز اولمغه باشلادیغی وقت ، اونك صدمات قهارانه‌سنه هدف اولان هرشی ، سوروکله‌نیر ، أزیلیر ، قیریلیر ! »

ای ملت ! ایشته بودریا سن‌سك . بوقوت سن‌سك . بوقدرت سن‌سك . هرکیم نه یاپارسه، سندن استعاره ایتدیکی قوتی استعمال ایله یاپار. دیمك که حقیقتده ، راضی اولدیغك اعمالی‌ده ، شکایت ایتدیکك اعمالی‌ده یاپان سن‌سك ! بونی بیل وبازیچه اولمه ، آرتق کندی کندیکه قیمه.

* *

قوتکی حسن استعمال ایت . اسراف ایتمه. سکا رهبر اولمق ایسته‌ینلرك ، سنی بر منبع واردات کبی کندی نام وحسابنه ایشلتمك هوسنی یکه‌مینلرك امیدی ینه سنی آلده ایتمك اولدیغی آکلاشیلیور. بونلرك سکا تقدیم ایتدیکی آقچه ساخته‌در اونلر سکادست تبصبص واغفال اوزاتیورلر ، سن‌ده اویله‌لره پای استغنا اوزات .

* *

هرکس صانیورکه: سنی آلداتمقدن قولای برشی یوق . حتی سنی آلداتمغی او قدرقولای کوریورلرکه ، بلکه بر طفل نوزادی آلداتمق ایچون بیله براز دها احتیاطلی وتدبیرلی بولونمغه لزوم وارکن، سکا قارشی دها کلفتسز داورانیورلر.

* *

«بوسوزلری، کیملر ایچون سویلیورسك» می دییه‌جکسکز ؟ هرکس ایچون ، هیمز ایچون. ایشته کوریورسیکزیا ، مادمکه بزده انصاف وحیا یوق، سن‌ده احتیاط وتوقی فضله اولمالی‌در.

* *

«مشکلات ایچنده‌یز ، تهلکه‌وار» دییورلر. اوت . لکن اك بویوك مشکلات ، ای محترم ملت، سنی آلدانمایه‌جق، کندی خیر وشریکی بیله‌جك برحاله کتیره‌بیلمکده‌در . اك بویوك تهلکه ، ینه غافل آولانه بیلمه‌ك احتمالی‌در .

* *

شو آغاجه باقیکز : جیلبز ، یاپراقلری صولغون ، قابوقلری برطاقم حویناتك هجومیله کمیریلش . لکن ینه بالطبعه مقاومت ایدییور . نیچون؟ چونکه اوکا هجوم ایدن قورتلر خارجدن کلمش ، خارجده تخریبات یاپیور .

برده شو اغاجه باقیکز : ادنا ضربه ایله طرف طرف پارچه‌لنیور، قیریلیور ، دوشیور . نیچون ؟ چونکه اونك قورتلری کندی صمیم موجودیتنده . تخریبات داخلدن یاپیلیور .